

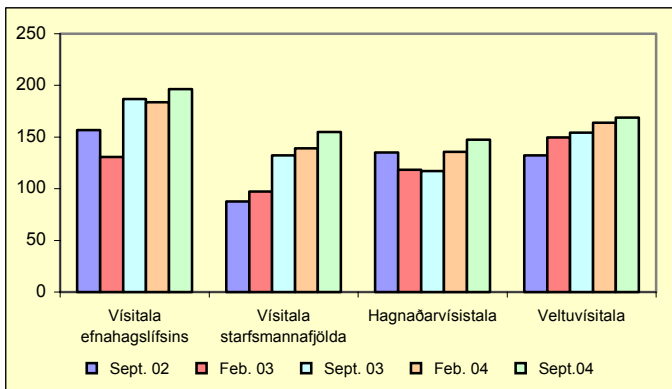
Stjórnendur fyrirtækja eru mjög bjartsýnir - ný könnun

Frá hausti 2002 hefur IMG Gallup gert athuganir á stöðu og framtíðarhorfum stærstu fyrirtækja landsins og mat stjórnenda þeirra á almennum efnahagshorfum fyrir fjármálaráðuneytið og Seðlabanka Íslands. Kannanir þessar eru gerðar tvisvar á ári og er úrtakið 400 veltuhæstu fyrirtækja landsins. Síðasta könnun var gerð í september og svöruðu forsvarsmenn 305 fyrirtækja. Svarhlutfallið var því um 82%. Með gerð þessara kannana hefur bæst við mikilvægur þáttur við mat á horfum í efnahagslífinu og væntingum fyrirtækjastjórnenda þar um. Í niðurstöðum Gallup kemur fram vísitala ýmissa þátta svo sem vísitala efnahagslífsins, vísitala starfsmannafjölda og hagnaðarvísitala.

Spurningar í þessari könnun eru margvíslegar og eru svör við þeim greind niður eftir staðsetningu fyrirtækja (höfuðborgarsvæðið, landsbyggð), atvinnugrein, veltu og fjölda starfsmanna. Fyrirtækin eru flokkuð í sjö atvinnugreinar.

Forráðamenn fyrirtækja telja aðstæður í efnahagslífinu nú þær bestu frá því þessar kannanir hófust. Um 86% aðspurðra töldu þær góðar meðan einungis 2% töldu þær slæmar. Að mati 12% þeirra sem svöruðu eru þær hvorki góðar né slæmar. Hjá þessum hópi ríkir því mjög mikil bjartsýni og mælikvarðinn á hann getur ekki hækkað, enda kemur í ljós þegar horft er fram í tímann að væntingar minnka, tæplega 9% telja aðstæður í efnahagslífinu verða verri eftir 6 mánuði og um 22% eftir 12 mánuði. Forsvarsmenn í einni atvinnugrein eru áberandi svartsýnastir á efnahagshorfur en það er í sjávarútvegi. Í september þegar þessi könnun var gerð var kvótaárið nýhafið og úthlutað aflamark nokkru minna en hafði verið. Einnig hefur lítið veiðst af loðnu í ár og aflabrögd í öðrum tegundum verið nokkuð misjöfn. Verð afurða hefur einnig lækkað milli ára og íslenska krónan hefur haldist sterk sem er óhagstætt útflytjendum.

Samanburður á vísitölum

Stjórnendur 31% fyrirtækja töldu að þeir muni fjölga fólki á næstu 6 mánuðum, 60% að fjöldinn yrði óbreyttur og 9% að þeir muni fækka fólki. Nokkru fleiri ætluðu að fækka fólki á landsbyggðinni en á höfuðborgarsvæðinu. Fyrirtæki í öllum atvinnugreinum ætla að fjölga fólki og mest í ráðgjöf og þjónustu (yfir 40% fyrirtækja).

Einhver fyrirtæki í öllum atvinnugreinum að frátöldum fjármála- og tryggingafyrirtækjum ætla að fækka fólki og voru þau flest í iðnaði og framleiðslu. Áberandi flest voru með starfsmenn á bilinu 50-100 manns og ætluðu 14% þeirra að fækka fólki.

Í þessum könnunum eru reiknaðar vísitölur úr svörum og auðvelda þær samanburð yfir tíma. Vísitölurnar eru reiknaðar þannig að deilt er í fjölda

jákvæðra svara með heildarfjölda svara að frádregnum þeim sem svara *hvorki né og útkoman* margfölduð með 200. Vísitalan getur þannig tekið gildið 0-200. Gildið 100 þýðir að það eru jafn mörg jákvæð svör og neikvæð.

Vísitölur starfsmannafjölda og veltu hafa vaxið jafnt og þétt frá upphafi mælinga. Hagnaðarvísitalan vex einnig en hún varð lægst í september í fyrra. Í 55% fyrirtækja er talið að hagnaður verði meiri í ár en í fyrra en í um fimmtingi að hann verði minni. Í öllum atvinnugreinum er gert ráð fyrir meiri hagnaði en minni að frátöldum sjávarútvegi en hagnaðarvísitalan hans er 92. Það sama á við um veltu, í 42% sjávarútvegsfyrirtækja er gert ráð fyrir minni veltu í ár en í fyrra og einungis í 29% að hún verði meiri. Í langflestum fyrirtækjum í öllum öðrum atvinnugreinum er reiknað með veltuaukningu. Á höfuðborgarsvæðinu er gert ráð fyrir meiri hagnaði og meiri veltu en á landsbyggðinni sem tengist væntanlega staðsetningu sjávarútvegsfyrirtækja.

Eftir því sem þessi könnun festir sig í sessi skapar hún traustari grundvöll til að draga ályktanir um væntanlega framvindu efnahagslífsins.

Endurgreiðsla ríkisaðstoðar kærð til EFTA dómstólsins

Norsk stjórnvöld og fyrirtæki hafa kært til EFTA dómstólsins nýlega ákvörðun Eftirlitsstofnunar EFTA (ESA) í máli er varðar undanþágur tiltekinnna aðila frá greiðslu raforkuskatts. Raforkuskattinum, sem rekja má til ársins 1971, var m.a. ætlað að hafa jákvæð umhverfisleg áhrif í för með sér og leiða til hagkvæmari nýtingar á raforku. Hin kærða ákvörðun ESA var á þá leið að undanþágur framleiðslufyrirtækja, sem og fyrirtækja í tilteknum jaðarbyggðum (Finnmörk o.fl.), frá raforkuskatti, fæli í sér ríkisaðstoð sem væri óheimil út frá samningnum um Evrópska efnahagssvæðið og bæri því norskum stjórnvöldum að krefja viðkomandi styrkþega um endurgreiðslu styrksins með vöxtum frá þeim tíma sem ríkisaðstoðin var veitt. Samtals námu þessar skattaundanþágur alls um 4.765 milljónum norskra króna á árinu 2002. ESA féllst ekki á þau sjónarmið norskra stjórnvalda að um almennar skattaundanþágur væri að ræða (sem hluta af almenna skattkerfinu) heldur leit svo á að þær væru sértækar. Að mati ESA nægir það eitt og sér að undanþágurnar nái til framleiðsluðnaðar en ekki almennrar þjónustu, til að um sértækar undanþágur, í skilningi l. mgr. 61. gr. EES samningsins, sé að ræða sem raski samkeppni með því að ívilna ákveðnum fyrirtækjum eða framleiðslu ákveðinna vara. Með hliðsjón af reglunni um lögmatar væntingar taldi ESA hins vegar rétt að miða kröfu um endurgreiðslu við tímabilið frá 6. febrúar 2003 þar sem að þann dag var ákvörðun ESA um formlega rannsókn á málinu birt í EES viðbæti Stjórnartíðinda Evrópusambandsins. Verður málið tekið til meðferðar hjá EFTA dómstólum í vetur og er niðurstöðu að vænta með vorinu.

Af vettvangi tvísköttunarmála

Fyrsti fundur Íslands og Slóveníu um gerð tvísköttunarsamnings var haldinn í Ljubljana í byrjun nóvember. Samkomulag náðist um velflest ákvæði fyrirliðgjandi samningsfyrirmyndar og er stefnt að því að ljúka samningagerð á næsta fundi sem haldinn verður fyrri hluta árs 2005.

Annar fundur Íslands og Mexíkó hefur verið ákveðinn í annarri viku mars á komandi ári og er vonast til að samningagerð ljúki á þeim fundi. Þá liggur fyrir að fulltrúar Íslands og Rúmeníu munu hefja tvísköttunarviðræður í maí 2005, auk þess sem vænst er jákvæðra viðbragða frá Búlgaríu og Króatíu við beiðni Íslands um að hefja viðræður á allra næstu mánuðum.

Jafnframt er rétt að geta þess að tvísköttunarsamningur Íslands við Ítalíu hefur enn ekki verið fullgiltur af hálfu Ítala og því afar ólíklegt að samningurinn taki gildi um næstu áramót eins og vonir stóðu til. Þá hefur næsti samningafundur við Bandaríkin um endurskoðun gildandi samnings ekki verið tímasettur.

Tekjur ríkissjóðs jan-september		
	2002-2003	2003-2004
12 mánaða breytingar, %		
Skatttekjur alls	6,5	15,4
Skattar á tekjur og hagnað	2,2	20,4
Tryggingagjöld	10,1	10,1
Eignarskattar	-15,8	21,6
Veltuskattar	10,4	13,4
Tekjur alls	11,5	7,4

Gjöld ríkissjóðs jan-september		
	2002-2003	2003-2004
12 mánaða breytingar, %		
Almenn mál	-0,7	9,2
Félagsmál	11,7	10,0
Atvinnumál	5,2	12,4
Vaxtagjöld	-24,1	-7,4
Önnur útgjöld	13,2	0,8
Gjöld alls	6,2	8,7

Afkoma ríkissjóðs jan-september		
	2003	2004
M.kr.		
Handbært fé frá rekstri	-21.312	-10.405
Hr. lánsfjárfjöfnuður	-1.110	-2.436
Afborgun lána	-19.498	-30.843
Br. lánsfjárfjöfnuður	-26.233	-38.904
Lántökur	31.467	40.679
Greiðsluafkoma	5.234	1.775

Ýmsar hagfélur		
	2003	2004
12 mánaða breytingar, %		
Verðbólga - nóvember	2,5	3,8
Kjarnaverðb. - nóvember	3,1	3,3
Launavísitala - september	5,6	5,3
Heildarvelta janúar-júní	-1,3	9,3
Smávelta janúar-júní	0,4	5,3
Atvinnuleysi - september	2,7	2,6

